

Intrekking van het Nederlands paspoort en het Nederlandschap bij jihadisten

Een onderzoek naar de juridische instrumentaria, te weten de intrekking van het paspoort en het Nederlandschap van jihadisten, vanuit een juridisch en criminologisch perspectief

Phi Pham
's-Hertogenbosch, 31 mei 2015

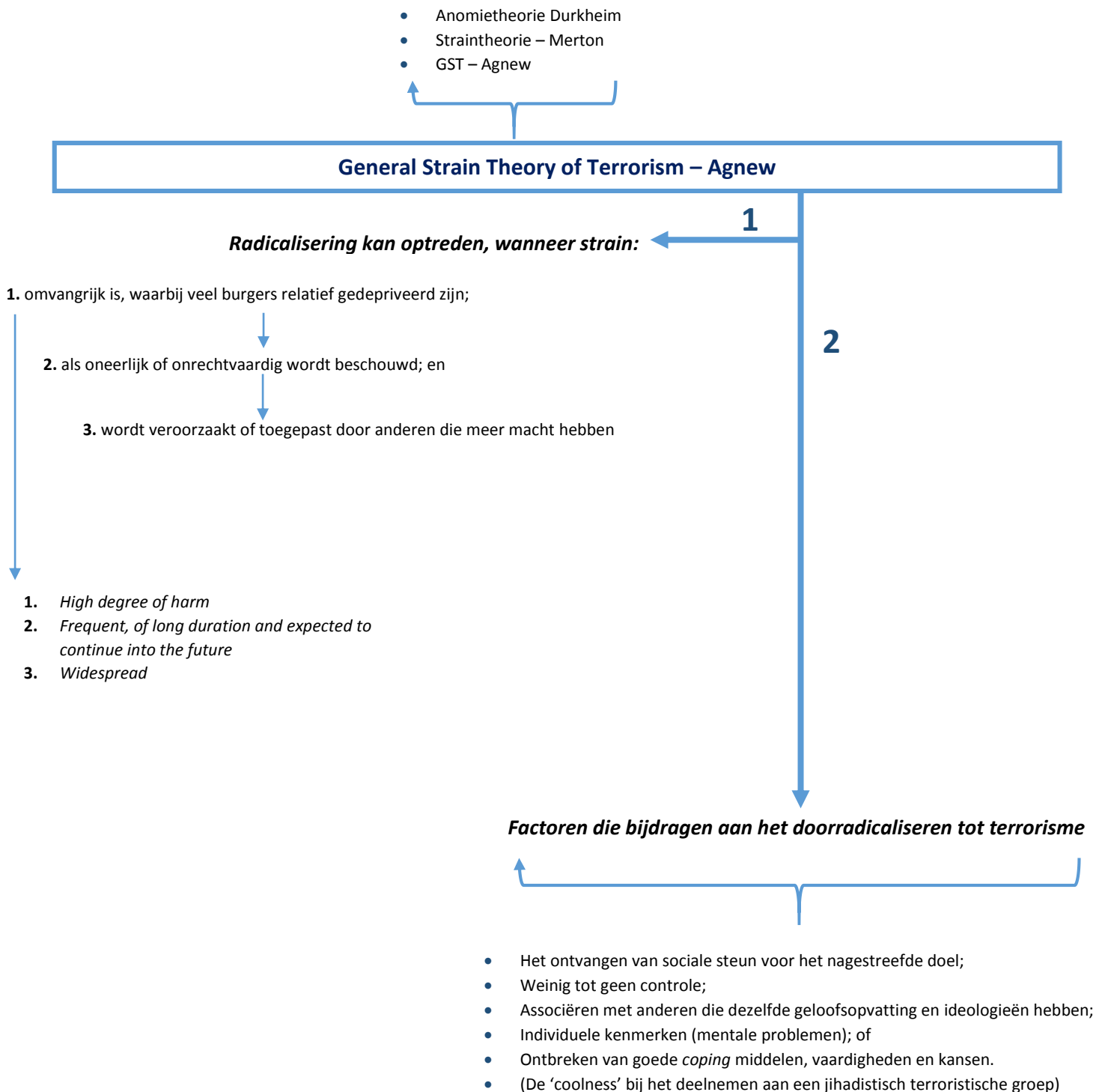
Bijlagen

Bijlagen

Bijlage 1 Inhoudsindicatie documentaires

Documentaire	Inhoudsindicatie
Warriors from the North Jaar: 2014	In deze documentaire worden de verhalen van de islamitische jongeren gevolgd die geradicaliseerd zijn en zich hebben aangesloten bij een terroristische organisatie. Er worden jongeren uit verschillende landen geïnterviewd die deel uit maken van de terroristische organisatie 'Al-Shabaab'. Denk aan landen zoals Nederland, Noorwegen, Finland en Verenigd Koninkrijk. Aan de geïnterviewden wordt onder andere gevraagd waarom zij deelnemen aan een terroristische organisatie. De antwoorden komen redelijk met elkaar overeen. In hun ogen is Al-Shabaab geen terroristische organisatie, maar een organisatie die opkomt voor de moslims. <i>Deze documentaire is gefilmd door Nasib Farah, Søren Steen Jespersen uit Denemarken.</i>
Meeting IS/ISIS Undercover Jaar: 2014	In deze documentaire komen de leden van de IS in beeld die zich momenteel in het Midden-Oosten bevinden. Hierdoor illustreert deze documentaire duidelijk wat de beweegredenen zijn van de leden van de IS. Er worden daarbij interviews gehouden met de IS-leden. Er bevonden zich ook uitgereisde jihadisten uit het Westen. Ook worden soms barbaarse beelden getoond, waaruit blijkt dat extreem geweld wordt gebruikt. <i>Deze documentaire is gefilmd door Press TV. Dit is een Engelstalige Iraanse nieuwszender, die door de Iraanse overheid wordt gefinancierd.</i>
De islamitische staat (ISIS). De verspreiding van het kalifaat Jaar: 2014	Deze documentaire speelt zich af in Syrië in de stad Raqqa. Raqqa wordt ook wel de hoofdstad van de Islamitische Staat genoemd. Vice journalist Medyan Dairieh was de eerste journalist die een ongekeerde toegang had tot IS in Irak en Syrië. Er worden beelden getoond van het leven van de burgers in het kalifaat. In deze documentaire komen ook de beweegredenen van de strijders aan bod. <i>Deze documentaire is gefilmd door Vice News.</i>
Jong, Frans en Jihadist Jaar: 2015	In deze rapportage infiltreren Franse onderzoeksjournalisten de wereld van Franse jihadisten. Hier komt naar voren dat de meeste Europese jihadisten die zich bij IS aansluiten uit Frankrijk komen. Er worden bijvoorbeeld in Frankrijk jihadistisch propagandamateriaal verkocht in Nederland, Engeland, Duitsland, België etc. In de documentaire wordt geïllustreerd dat het redelijk makkelijk is om onder toezicht oog van de Franse geheime dienst uit te reizen. Ook laat de rapportage zien dat veel contacten tussen geradicaliseerde jongeren worden gesloten via <i>social media</i>. Via <i>social media</i> kan de jihadistische ideologie worden verhard. Bovendien wordt een utopisch beeld gecreëerd van het leven van zowel de vrouwelijke als de mannelijke jihadstrijder. De strijders hebben bijvoorbeeld een goed leven met veel rijkdom. De 'jihadbruiden' worden daar beschermd. Kortom wordt de indruk gewekt dat in een islamitische staat alles goed is geregeld. <i>Deze documentaire is een onderdeel van NPO Journalistiek-dossiers.</i>

Bijlage 2 General Strain Theory of Terrorism schematisch weergegeven

Bijlage 3 Interviewtranscript gemeente Den Haag

In deze bijlage is een interviewtranscript opgenomen. Dit interview is afgenomen met een Adviseur Dienstzaken van afdeling Dienstzaken, Reisdocumenten en Publiekszaken, namens de burgemeester van gemeente Den Haag.

Het doel van dit interview is het verkrijgen van informatie betreffende de intrekking van het paspoort in de praktijk. Tevens zijn er vragen gesteld over zaken, die voor mij onduidelijk waren en niet uit de wet te herleiden zijn. Er is ook geprobeerd een verband te leggen met mogelijke criminologische oorzaken betreffende islamitische radicalisering en de maatregel. Dergelijke vragen konden niet beantwoord worden, omdat de expertise bij betreffende adviseur ontbrak. Iemand anders van de gemeente, die wellicht deze vragen kan beantwoorden, kent de geïnterviewde niet.

1. Is er in het jaar 2014 sprake van een toename of een afname t.a.v. de intrekking van het paspoort van jihadisten ten opzichte van 2013?

‘Daar heb ik geen zicht op.’

2. Hoeveel paspoorten van jihadisten zijn in totaal ingetrokken?

Tot nu toe zijn twee paspoorten vervallen verklaard. Op die vervallenverklaring is nog niet gereageerd of betrokkene al dan niet in overleg wil gaan met de Minister van Justitie. Gemeente Den Haag heeft op dit moment geen zaken waartegen bezwaar of beroep is aangetekend.

3. Hoeveel potentiële jihadisten hebben jullie op dit moment in vizier?

Er loopt op dit moment een aantal zaken, maar het precieze aantal daar doe ik geen uitspraken over.

4. Kunt u een profiel schetsen van de personen van wie reeds het paspoort is ingetrokken?

Daar kan ik weinig over zeggen. In het algemeen gaat het om personen van veertig of vijftig jaar hooguit en de anderen zijn meestal jongeren en verder kan ik weinig over betreffende personen zeggen.

5. Hoe geeft de intrekking van het paspoort zich weer in de praktijk?

Het vervallen verklaren of het weigeren van een paspoort kan alleen plaatsvinden, wanneer betrokkene gesignaleerd staat in het RPS. De Minister van BZK geeft aan de KMar of een andere bevoegde instantie de bevoegdheid om het paspoort in te nemen. Nadat het paspoort is ingenomen door de KMar wordt vervolgens nog een keer gecontroleerd of diegene gesignaleerd staat. De signalering wordt geplaatst op grond van artikel 25 Paspoortwet. De gesignaleerde persoon die bekend is, wordt vervolgens door de Minister van BZK geplaatst in het RPS. Indien het paspoort door de politie of KMar wordt ingenomen, wordt het paspoort vervolgens doorgestuurd naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De Minister van BZK controleert na ontvangst van het paspoort nogmaals of diegene nog gesignaleerd staat in het RPS. Als de verificatie heeft plaatsgevonden en als die correct is, wordt het paspoort opgestuurd naar de burgemeester, zodat het paspoort vervolgens vervallen kan worden verklaard. Hierna komt dat paspoort dus naar de gemeente, dan wordt op grond van artikel 45 lid 4 van Ppw een voornemen van vervallenverklaring naar betrokkene gestuurd. In dat voornemen staat dat betrokkene contact kan opnemen met Minister van Justitie om tot een overeenstemming te komen. Betrokkene kan hiervoor contact opnemen met de Minister van VenJ, omdat de signalering van artikel 23 Ppw de bevoegdheid van de Minister van VenJ is.’

Een overeenstemming kan betekenen dat het vervallen verklaren paspoort wordt teruggegeven, of het paspoort wordt teruggegeven voor een kortere geldigheid of met een territoriale beperking. Of betrokkene en de Minister van VenJ komen helemaal niet tot een overeenstemming. Voor het aanvragen van die overeenstemming geeft de burgemeester de

betrokkene twee weken. Indien geen gebruik wordt gemaakt van de overeenstemming, zal de burgemeester in het algemeen overgaan tot vervallenverklaring, tenzij betrokkene daarmee onevenredig wordt benadeeld.

Bovenstaande procedure geldt ook voor het weigeren van een aangevraagd paspoort. Dit is anders dan het vervallen verklaren van het paspoort, omdat in die situatie een bestaand paspoort wordt ingehouden. Stel je voor iemand komt een nieuw paspoort aanvragen en hij staat gesignaleerd in de RPS. Vervolgens wordt gecontroleerd of de signalering nog van toepassing is. Als de Minister van BZK aangeeft dat de signalering nog bestaat op grond van artikel 23 Ppw wordt vervolgens door de gemeente een voornemen tot weigeren opgesteld. Ook hier is artikel 44 lid 4 Ppw van toepassing. De betrokkene kan voor het weigeren van het paspoort ook weer in overeenstemming komen met de Minister van VenJ binnen een termijn van acht weken. Dat is als het ware dezelfde procedure als de vervallenverklaring van het paspoort. Als ze niet tot overeenstemming komen en betrokkene niet onevenredig wordt benadeeld krijg je een besluit dat de aanvraag geweigerd is.

6. Wanneer is er sprake van een gegrond vermoeden en wanneer vormt een persoon een bedreiging voor de veiligheid van het Koninkrijk? Hoe toon je zo iets aan?

Dat is een moeilijk punt en dat is op zich niet aan de burgemeester. De Minister van VenJ is namelijk de signalerende autoriteit op grond van artikel 23 Ppw. De burgemeester neemt alleen de informatie van de Minister van VenJ over, waarin de minister meent dat er sprake is van artikel 23 Ppw. Er wordt vervolgens een verzoek gedaan aan de Minister van Binnenlandse zaken die een toetsing doet en vervolgens wordt betrokkene geregistreerd in het RPS. Als er een verzoek wordt gedaan door de Minister van VenJ aan de burgemeester, wordt in principe overgegaan tot vervallenverklaring, tenzij betrokkene onevenredig wordt benadeeld. Er moeten wel nieuwe argumenten worden aangedragen, bijvoorbeeld waarbij de betrokkene ernstig ziek is en bijvoorbeeld alleen in New York kan worden geopereerd. De burgemeester zal dan schriftelijk onderbouwen aan beide ministers dat hij het verzoek zal afwijzen.

7. Kunt u situaties opnoemen wanneer het paspoort niet vervallen kan worden verklaard?

Het kan bijvoorbeeld gaan om een hartpatiënt die alleen in New York kan worden geopereerd. Waarbij de operatie niet kan worden uitgevoerd en daardoor betrokkene uiteindelijk komt te overlijden. Dan zou betrokkene in zo'n situatie onevenredig zwaar worden benadeeld. De maatregel staat namelijk niet meer in verhouding tot de signalering. De privéomstandigheden die prevaleren boven het belang van signalering, moeten wel onderbouwd worden met argumenten. Denk hierbij aan het overleggen van een medische verklaring van het ziekenhuis of van de behandelend arts. De burgemeester kan dan afzien van de signalering en het paspoort teruggeven. Of de burgemeester verstrekt een nieuw paspoort, mits dat is aangevraagd.

8. Is er een minimumleeftijd die van toepassing is op de intrekking van het paspoort?

Nee, die is er op zich niet.

9. Kan een jihadist met zijn tweede paspoort naar Syrië vertrekken?

Ja, dat is op zich mogelijk. Als een Nederlands paspoort wordt ingetrokken verliest hij sowieso niet zijn Nederlandse nationaliteit. Indien betrokkene nog een Marokkaans paspoort heeft, zou hij alsnog naar het buitenland kunnen vertrekken.

10. Wat is uw visie op de intrekking van het paspoort?

Dit is een politieke vraag, daar ga ik niet op in.

Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

[Redacted]

Directoraat-Generaal
Vreemdelingenzaken
Directie Migratiebeleid
Toezicht, Regulier en
Nationaliteit

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj
Contactpersoon
T 070 370 78 75

Datum 19 mei 2015
Onderwerp Automatisch verlies van de Nederlandse nationaliteit

Ons kenmerk
645148

Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.

Geachte mevrouw Pham,

Uw informatieverzoek van 2 mei 2015 heb ik in goede orde ontvangen. U vraagt welke rechtsbescherming betrokkene heeft als op grond van de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN) de Nederlandse nationaliteit automatisch vervalt. U vraagt over een dergelijke situatie: *'Geldt daarvoor de normale bezwaar- en beroepsprocedure in de zin van de Awb? Of kan betrokkene meteen in beroep?'*

Ik informeer u daarover graag als volgt.

Onder bepaalde omstandigheden treedt op grond van de Rijkswet op het Nederlanderschap automatisch (van rechtswege) het verlies van de Nederlandse nationaliteit in. Een van de bepalingen op grond waarvan dat gebeurt, is het door u genoemde artikel 15, eerste lid, aanhef en onder e, RWN. Toepassing van deze verliesgrond is overigens alleen mogelijk als betrokkene nog een andere nationaliteit bezit.

Artikel 15, eerste lid, aanhef en onder e, RWN luidt: *'Het Nederlanderschap gaat voor een meerderjarige verloren:*

e. indien hij zich vrijwillig in vreemde krijgsmacht begeeft van een staat die betrokken is bij gevechtshandelingen tegen het Koninkrijk dan wel tegen een bondgenootschap waarvan het Koninkrijk lid is;'

De kwestie of in een bepaalde situatie de Nederlandse overheid terecht artikel 15, eerste lid, aanhef en onder e, RWN toepast (of heeft toegepast), kan via verschillende procedures bij een rechter komen.

Dit gebeurt bijvoorbeeld op het moment dat een voorziening (bijvoorbeeld een Nederlands paspoort of de inschrijving als Nederlander in de gemeentelijke administratie BRP) wordt geweigerd door de overheid. In deze situaties heeft de burger rechtsbescherming op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Hoewel in deze procedures de geweigerde voorziening (waarvoor het bezit van het Nederlanderschap noodzakelijk is) centraal staat, moet tevens een oordeel worden gevormd over het wel of niet van toepassing zijn (geweest) van de verliesgrond voor het Nederlanderschap. De rechtsbescherming bestaat dan uit bezwaar bij hetzelfde bestuursorgaan, beroep bij de rechter en hoger beroep bij de Raad van State.

Separaat van het bestuursrechtelijke stelsel bevat de RWN een eigen procedure waarin iemand de rechter kan verzoeken zijn/haar bezit van het Nederlanderschap vast te stellen (als rechtsfeit te constateren). Het betreft hier de in artikel 17 RWN opgenomen vaststellingsprocedure.

Artikel 17 RWN luidt: '1. Een ieder die, buiten een bij enige in een der delen van het Koninkrijk gevestigde rechterlijke instantie of een in administratief beroep aanhangige zaak, daarbij onmiddellijk belang heeft, kan bij de rechtbank te 's-Gravenhage of, indien hij in Aruba, Curaçao, Sint Maarten of de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius of Saba woonachtig is, bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba een verzoek indienen tot vaststelling van zijn Nederlanderschap of tot vaststelling dat hij het Nederlanderschap niet bezit. Het verzoek kan ook strekken tot de vaststelling dat de betrokkene op een bepaald tijdstip het Nederlanderschap al dan niet bezat.
2. Een verzoek als in het vorige lid bedoeld kan ook ten aanzien van een overledene worden gedaan.'

In de op grond van artikel 17 RWN gevoerde procedure vormt de rechter een oordeel over het wel of niet van toepassing zijn (geweest) van de verliesgrond voor het Nederlanderschap dan wel van het van toepassing zijn (geweest) van een verkrijgingsgrond. Na het oordeel van de rechter in procedure staat (alleen) beroep bij de Hoge Raad open.

Ik vertrouw erop u met de bovenstaande toelichting over de rechtsbescherming voor de burger in het geval van het van rechtswege verlies van de Nederlandse nationaliteit voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
namens deze,

Directeur directie Migratiebeleid

Directoraat-Generaal
Vreemdelingenzaken
Directie Migratiebeleid
Team Internationaal

Datum
19 mei 2015

Ons kenmerk
645148